

Prof. Dr. Fazıl TEKİN'e Armağan

Editörler

Doç. Dr. Erdal GÜMÜŞ

Doç. Dr. Ali ÇELİKKAYA Doç. Dr. Erhan GÜMÜŞ

Doç. Dr. Emrah FERHATOĞLU Doç. Dr. Semih BİLGE

Doç. Dr. Murat ASLAN Yrd. Doç. Dr. Melih ÇİLDİR

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi
İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi
Maliye Bölümü

Mart 2014

Eskişehir

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Yayınları No: 231

Sahibi : Prof. Dr. Hasan GÖNEN (Rektör)
Yayın Yönetmeni : Prof. Dr. Adnan KONUK
Yayın Komisyonu : Prof. Dr. Adnan KONUK
: Prof. Dr. Emin KAHYA
: Prof. Dr. Özgül PAŞAOĞLU
İdari Sorumlu : Necmettin BAŞKUT
Matbaa Sorumlusu : Rasih SAPMAZ
Kontrol-Tasarım : Nurcan ÇÖZELİ

Dizgi : Doç. Dr. Emrah FERHATOĞLU
Kapak Tasarım : Öğr. Gör. Cemalettin YILDIZ

Bu kitabın basım, yayın ve satış hakları Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'ne aittir. Bütün hakları sakladır.

Kitabın tümü ya da bölümü/bölemleri Eskişehir Osmangazi Üniversitesi'nin yazılı izni olmadan elektronik, optik, mekanik ya da diğeryollarla basılamaz, çoğaltılamaz ve dağıtılamaz.

Makalelerin tüm sorumluluğu yazarlarına aittir.

Copyright 2014 by Eskişehir Osmangazi University. All rights reserved.

No part of this book may be printed, reproduced or distributed by and electronic, mechanical or other means without the written permission of the University.

Writers are solely responsible for the content of their articles.

ISBN NO: 978-975-7936-98-5

1. Baskı

Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Basımevi, 2014

İÇİNDEKİLER

Sayfa

Sunuş Yazıları

Prof. Dr. Hasan GÖNEN	xv
Prof. Dr. Sami TABAN.....	xvii
Doç. Dr. Erdal GÜMÜŞ	xix
Prof. Dr. Ömer Adil ATASOY	xxi
Prof. Dr. Nihat EDİZDOĞAN	xxv

Prof. Dr. Fazıl TEKİN'in Özgeçmişi	xxvii
---	--------------

Fotoğraflarla Prof. Dr. Fazıl TEKİN	xxxiii
--	---------------

Makaleler

Vergi Denetimi ve Vergi Denetimi Kurulu Başkanlığı	1
---	----------

Prof. Dr. Selahattin TUNCER

Vergi Kaçakçısı ve Vergi Yakalayıcısı	27
--	-----------

Prof. Dr. Nurettin BİLİCİ

Hakemli Makaleler

20. Yüzyıl Ortasına Kadar Osmanlı-Türkiye Toplumunda Toprak Mülkiyeti ve İktisadî-Sosyal Yapı

Prof. Dr. Nihat FALAY

1. Giriş.....	37
2. Osmanlı Devletinde Toprağın Örgütlenmesi, Değişim ve Vergileme	39
3. Toprak Ağalığı ve Uzantıları.....	41
4. Sonuç.....	44
Kaynakça.....	44

Vergi Kaçakçılığı Suçu Olarak Defter ve Belgelerin Gizlenmesi

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ

1. Giriş.....	47
2. Defter ve Belgeleri Gizlemenin Suç Hukuku Açısından Taşıdığı Özellikler	48
3. Defter ve Belgeleri Gizleme Fiilinin Unsurları.....	50
3.1. Defter ve Belgelerin Tutulma veya Saklanma ve İbraz Mecburiyetine Tabi Olması.....	50
3.2. Defter ve Belgelerin Varlığının Sabit Olması	53
3.3. İbrazın Vergi İncelemesi Amaç ve Kapsamında İstenmesi	54
3.4. Defter ve Belgelerin Vergi İncelemesine Yetkili Kişilerce İstenmesi.....	56
3.5. İbraz Talebinin Saklama Süresi İçinde Yapılması.....	56
3.6. İbraz İçin Süre Verilmesi	57
3.7. İbraz Etmemenin Meşru Sebebe Dayanmaması	57
4. Suçun Meydana Geldiği An	60
5. Sonuç.....	62
Kaynakça.....	62

Küresel Eğilimler Bağlamında Sosyal Güvenlik: Sorunlar ve Değerlendirmeler

Doç. Dr. Erdal GÜMÜŞ, Araş. Gör. Dr. Ferdi ÇELİKAY
ve Araş. Gör. Gamze ÖZ YALAMA

1. Giriş.....	65
2. Sosyal Güvenlik ve Küresel Gelişmeler	67
3. Gelişmiş Ülkelerde Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Problemleri ve Nedenleri.....	71
4. Gelişmekte Olan Ülkelerde Sosyal Güvenlik Sistemlerinin Problemleri ve Nedenleri.....	73
5. Sosyal Güvenlik Sistemlerinde Yaşanan Problemlere Karşı Çözüm Arayışları.....	75
6. Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi: Temel Sorun Alanları ve Çözüm Arayışları.....	77
6.1. Mali Sorunlar	77
6.2. İdari Sorunlar.....	79
6.3. Yapısal Sorunlar	81
6.4. Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin Reform Süreci	82
6.5. Ülkemiz Sosyal Güvenlik Sisteminin Değerlendirilmesi.....	84
7. Sonuç.....	94
Kaynakça.....	95

Fransa Örneğinde Türkiye’de Tahakkuk Zamanaşımı Süresinin Sınırlandırılmasının Düşündürdükleri

Doç. Dr. Dilek ÖZKÖK ÇUBUKÇU ve Prof. Dr. Semih ÖZ

1. Giriş.....	101
2. Vergi Usul Kanunu’nda Tahakkuk Zamanaşımı Düzenlemeleri.102	
2.1. Tahakkuk Zamanaşımını Durduran ve Kesen Sebepler.....	106
2.2. Takdir Komisyonuna Başvurulması Halinde Zamanaşımı	106
2.3. Vergi İncelemesi Süresi ve Takdir Komisyonu Karar Süresi İlişkisi	112

3. Fransız Vergi Hukukunda Zamanaşımı Süresinin Özellikleri ve Kapsamı	114
3.1. Fransız Vergi Usul Hukukunda Zamanaşımı Düzenlemeleri.....	114
3.2. Fransız Vergi Hukukunda Tahakkuk Zamanaşımı Süresinin Durması ve Kesilmesi	121
4. Sonuç.....	122
Kaynakça.....	123

Yeni Bir Teşvik unsuru Olarak Girişim Sermayesi Fonu

Doç. Dr. Erhan GÜMÜŞ

1. Giriş.....	125
2. Risk Sermayesi ve Girişim Sermayesi	126
3. Girişim Şirketi ve Girişim Sermayesi Yatırımı	127
4. Girişim Sermayesi Yatırım Ortaklığı.....	129
5. 6322 Sayılı Kanun'un Girişim Sermayesi Fonuna Yönelik Teşvik Düzenlemeleri.....	131
5.1. Vergi Usul Kanunu'nda Yapılan Düzenleme.....	131
5.2. Kurumlar Vergisi Kanunu'nda Yapılan Düzenleme.....	132
5.2.1. Girişim Sermayesi Fonunun İndirim Konusu Yapılabilmesi için Şartlar	133
5.2.2. İndirim Tutarının Hesaplanması	133
5.2.3. Girişim Sermayesi Fon Tutarının Vergilendirilmesi	135
5.3. Gelir Vergisi Kanununda Yapılan Düzenleme	136
6. Sonuç.....	137
Kaynakça.....	138

Küreselleşmenin Vergi Mahremiyeti Üzerindeki Etkileri

Doç. Dr. Ramazan ARMAĞAN ve Sibel MUTLUCAN SAYIN

1. Giriş.....	139
2. Küreselleşme Kavramı	140
3. Küreselleşmenin Olumlu Sonuçları.....	141

4. Küreselleşmenin Olumsuz Sonuçları	141
5. Vergi Mahremiyetinin Kapsamı ve Hukuki Temelleri	142
5.1. Vergi Mahremiyetinin Konusu ve Yararlanacak Kişiler.....	144
5.2. Vergi Mahremiyetine Uymakla Yükümlü Olanlar	144
6. Vergi Mahremiyetinin İhlali	146
7. Küreselleşme Sürecinin Getirdiği Vergi Mahremiyetinde İhlal Durumları.....	146
7.1. E-Devlet Uygulamaları Kaynaklı Vergi Mahremiyeti İhlalleri.....	147
7.2. Vergi Mahremiyetinin Bilgi Edinme Hakkı Nedeniyle İhlali	148
7.3. OECD'nin Zararlı Vergi Rekabetini Önlemeye Yönelik Uygulamalarından Kaynaklanan Vergi Mahremiyeti İhlali.....	150
7.4. Şirketlerin Kurumsal Yönetim İlkelerine Uyum Zorunlulukları Kaynaklı Vergi Mahremiyetinin İhlali	153
7.4.1. OECD Tarafından Belirlenen Kurumsal Yönetim İlkeleri	153
7.4.2. Ülkemizde Kurumsal Yönetim Anlayışı ve Vergi Mahremiyeti İlişkisi	154
7.4.2.1. Pay Sahiplerinin Bilgi Alma ve İnceleme Hakkı.....	155
7.4.2.2. Kamuoyunu Aydınlatma ve Şeffaflık.....	155
8. Sonuç.....	157
Kaynakça.....	159

Güncel Vergi Sorunları ve OECD'nin Yürüttüğü Çalışmalar Üzerine Genel Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Ali ÇELİKKAYA

1. Giriş.....	165
2. Ekonomik Performansı Artırmaya Yönelik Reformlar	166
3. Ekonomik Gelişmede Verginin Rolü.....	168
3.1. Yurt İçi Kaynakların Güçlendirilmesi	168

3.2. Kayıt Dışı ile Mücadele.....	169
4. Yeşil Büyüme ve İklim Değişikliği.....	171
5. Katma Değer Vergisinin İyileştirilmesi.....	173
6. Yolsuzluk ve Mali Suçlar ile Mücadele.....	176
7. Uluslararası Vergi İşbirliğinin Geliştirilmesi.....	178
8. Vergi İdaresinin Güçlendirilmesi.....	181
9. OECD'nin Küresel Ortaklık Kurma Çabaları.....	183
10. Sonuç.....	184
Kaynakça.....	185

Sayıştay'da Karar Verme Aktör ve Süreçleri

Yrd. Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU

1. Giriş.....	187
2. Sayıştay'da Karar Verme Süreçlerine Genel Bakış.....	188
3. Sayıştay'da Karar Verme Sürecinin Yasal Dayanakları.....	191
4. Sayıştay'da Karar Verme Sürecinin Aktörleri.....	195
4.1. Başkanlık.....	195
4.2. Daireler.....	196
4.3. Genel Kurul.....	197
4.4. Temyiz Kurulu.....	198
4.5. Daireler Kurulu.....	198
4.6. Rapor Değerlendirme Kurulu.....	199
4.7. Denetim Planlama ve Koordinasyon Kurulu.....	200
4.8. Denetim ve Denetim Destek Grup Başkanlıkları.....	201
4.9. Başsavcılık.....	202
5. Karar Verme Süreci Olarak Sayıştay Denetimi.....	204
5.1. Denetimin Genel Esasları ve Karar Verme.....	205
5.2. Denetim ve Karar Verme.....	207
5.3. Raporlama ve Karar Verme Süreçlerinin İşleyişi.....	209
5.3.1. Dış Denetim Genel Değerlendirme Raporunda Karar Süreçleri.....	209
5.3.2. Faaliyet Genel Değerlendirme Raporunda Karar Süreçleri.....	210

5.3.3. Mali İstatistikleri Değerlendirme Raporu	211
5.3.4. Genel Uygunluk Bildirimi.....	211
5.3.5. Diğer Raporlar	212
5.3.6. Kamu İktisadi Teşebbüslerinin Denetimi ve Raporlanması.....	212
6. Sayıştay'ın Karar Süreçlerini Etkileyenler ve Alınan Kararlardan Etkilenen Sorumlular	213
6.1. Sayıştay Kararlarından Etkilenen Sorumlular	214
6.2. Sayıştay Kararlarından Etkilenen Kamu İdareleri ve Görevlilerin Sorumluluğu.....	216
7. Karar Verme Süreci Olarak Hesap Yargılaması.....	217
7.1. Yargılamaya Esas Raporun Hazırlanmasında Karar Süreçlerinin İşleyişi.....	217
7.2. İlamlar ve Karar Verme	218
7.3. İlamlara Karşı Kanun Yolları.....	219
7.4. İçtihatların Birleştirilmesi.....	222
7.5. Danıştay ile Sayıştay Kararları Arasındaki Uyuşmazlık	222
8. Sayıştay'da Karar Verme Sürecini Etkileyen Diğer Unsurlar	223
8.1. TBMM'den Gelen Denetim Talepleri	223
8.2. Raporların Kamuoyuna Duyurulması	224
8.3. Kamudan Görevlendirilecek Uzmanlar	225
9. Uluslararası Denetim Standartları	225
10. Sonuç	227
Kaynakça.....	228

Yurtdışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Vergilendirilmesi

Doç. Dr. Emrah FERHATOĞLU

1. Giriş.....	231
2. Bireysel Emeklilik Sisteminden Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesi.....	233
3. Yurt Dışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Vergilendirilmesi	235

4. Yurt Dışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Karşısındaki Durumu	236
4.1. Vergi Anlaşmaları Hukukunda Emekli Maaşları	236
4.1.1. Genel Olarak	236
4.1.2. Kapsam	238
4.2. Türk Vergi Anlaşmaları Hukukunda Emekli Maaşları	242
5. Sonuç.....	245
Kaynakça.....	257

Maastricht Kriterleri Çerçevesinde Birliğe Üye Balkan Ülkelerinin Mali Disiplin Göstergelerindeki Gelişmeler

Yrd. Doç. Dr. Gül KAYALIDERE ve Araş. Gör. Pelin MASTAR ÖZCAN

1. Giriş.....	259
2. Mali Disiplin Kavramı	260
3. Avrupa Birliği'nin Mali Disiplin Kuralları: Maastricht Kriterleri	262
4. Avrupa Birliği Üyesi Balkan Ülkelerinin Mali Disiplin Göstergeleri.....	262
5. Sonuç.....	268
Kaynakça.....	269

Yerel Yönetimlerde Bütçe Saydamlığının Gerekliği

Doç. Dr. Semih BİLGE ve Araş. Gör. Durdane KÜÇÜKAYCAN

1. Giriş.....	273
2. Bütçe Saydamlığı Kavramı	274
3. Yerel Yönetimlerde Bütçe Saydamlığı Konusunda Yapılan Çalışmalar	276
4. Yerel Yönetimlerde Saydamlığın Gerekliği.....	279
5. Yerel Yönetimlerde Bütçe Saydamlığının Gerekliği	282

5.1. Yerel Yönetimlerde Bütçe Saydamlığını Sağlamadaki Sorunlar.....	283
5.2. Türkiye'de Yerel Yönetim Birimlerinde Bütçe Saydamlığını Sağlamaya Yönelik Uygulamalar	286
6. Sonuç ve Değerlendirme	288
Kaynakça.....	290

Gelişmiş ve Gelişmekte Olan Ülkelerde Fayda-Maliyet Analizi (FMA)

Yrd. Doç. Dr. Ceyda ŞATAF

1. Giriş.....	297
2. FMA: Kavram ve Tarihsel Gelişim Süreci	298
3. FMA'leriyle İlgili Ülke Örnekleri.....	302
3.1. Gelişmiş Ülkelerde FMA	306
3.1.1. Kanada	306
3.1.2. İngiltere ve İrlanda	307
3.1.3. Japonya	308
3.2. Gelişmekte Olan Ülkelerde FMA	310
3.2.1. Malezya.....	310
3.2.2. New Member States (NMS): Letonya, Polonya, Slovakya, Slovenya	311
3.2.3. Şili	312
3.2.4. Türkiye.....	313
3.2.4.1. Uzun Vadeli Strateji (2001- 2023)	315
4. Sonuç.....	316
Kaynakça.....	317

Türkiye'de Performans Esaslı Bütçeleme Süreci

Yrd. Doç. Dr. Melih ÇİLDİR

1. Giriş.....	321
2. Türkiye'de Performans Esaslı Bütçeleme Süreci.....	322

2.1. Stratejik Plan	324
2.2. Stratejik Planda Yer Alması Gereken Unsurlar.....	324
2.3. Performans Programı	326
2.4. Faaliyet Raporları.....	332
3. Türkiye'de Bütçe Hazırlık Süreci.....	335
4. Sonuç.....	339
Kaynakça.....	341

Uluslararası Sermaye Akımları ve Vergilendirilmesi: Türkiye Ekonomisi Üzerine Bir Değerlendirme

Araş. Gör. Oytun MEÇİK

1. Giriş.....	343
2. Küresel Ekonomi ve Uluslararası Sermaye Akımları	344
3. Türkiye Ekonomisi Ekseninde Uluslararası Sermaye Akımları.....	352
4. Sermaye Hareketlerinin Vergilendirilmesi Yaklaşımı ve Türkiye Ekonomisi.....	357
5. Sonuç.....	361
Kaynakça.....	362

Editörler ve Yazarlar	371
------------------------------------	------------

Yurtdışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Vergilendirilmesi

Doç. Dr. Emrah FERHATOĞLU*

1. Giriş

İletişim, ulaşım, uluslararası ticaret ve yatırım ilişkilerinin gelişmesi gerçek kişilerin uluslararası alanda ekonomik ya da kişisel gerekçelerle hareketliliklerinin artmasına neden olmuştur. Bu gelişme, ülkelerin tamamen kendi özelliklerine ve tercihlerine göre oluşmuş emeklilik sistemlerinin etkileşimine neden olabilmektedir. Örneğin, kişiler, emekli olduklarında çalıştıkları ve emeklilik primlerini ödedikleri ülkelerden farklı bir ülkeye yerleşme kararı alabilmektedirler. Bu durum, emeklilik fonlarının değerlendirilmesinde ya da elde edilen emekli maaşının vergilendirilmesinde bazı vergisel sorunların ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Örneğin birçok ülkede, çalışanların emeklilik fonlarına yapmış olduğu katkılarla ilgili olarak bazı vergi ayrıcalıkları uygulanmaktadır. Genellikle bu ayrıcalıklar ödenen primlerin tamamının ya da belirli bir kısmının kişinin vergiye tabi gelirinin tespitinde gider olarak dikkate alınması ve emeklilik fonlarının işletilmesinden elde edilen değer artışlarının vergiden istisna tutulması şeklinde uygulanmaktadır. Aslında bir tür vergi erteleme

* Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Maliye Bölümü

uygulanması olarak kabul edilebilecek bu uygulamalarda vergi, kişinin emekli maaşını elde ettiği ana kadar ertelenmekte, kişi elde ettiği emekli maaşı üzerinden vergi ödemektedir. Bununla birlikte, bazı ülkelerde emeklilik fonuna yapılan katkılar için herhangi bir vergi kolaylığı uygulanmamakta, ancak elde edilen emekli maaşları vergi dışı bırakılmaktadır. Bu iki temel yaklaşım dışında, bunlar arasında her iki yaklaşımın özelliklerine sahip, ödenen primler, emeklilik fonlarının değer artışları ve emekli maaşlarının vergilendirilmesi konusunda farklı özellikler gösteren emeklilik sistemleri de bulunmaktadır.

Uluslararası vergilemede emekli maaşları, özelde de bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin vergilendirilmesi ile ilgili temel sorun, çalışanın ya da prim ödeyenin emeklilik hakkını elde ettiği zamanda farklı bir ülkede ikamet etmesi halidir. Buna göre, kaynak devleti primlerin ödendiği dönemde bunları vergilendirilebilir gelirin tespitinde gider olarak dikkate alıp, emeklilik fonunun işletilmesinden elde edilen kazançları vergiden istisna tutarken, prim ödeyenin emeklilik hakkını elde ettiği dönemde farklı bir ülkeye yerleşmesi halinde emekli maaşlarını vergilendirememektedir. Bu bakımdan, bir devletin vergi teşvikleri ile desteklediği bir birikim üzerinden vergi alma hakkı tamamen ortadan kalkabilmekte, bu fonların oluşumuna hiçbir şekilde katkı sağlamamış bir başka devlet (ikamet devleti) bu emekli maaşlarını vergilendirebilmektedir. Bunun dışında, kaynak devlette uygulanan vergi kolaylıkları yanında, elde edilen emekli maaşlarının ikamet devletinde vergi dışı bırakılması halinde söz konusu gelir tamamen vergi dışı kalabilmektedir.

Çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmalarının emekli maaşlarının vergilendirilmesine konu olan 18. maddesi, ikamet devletine münhasır vergilendirme yetkisi vermektedir. Bu bakımdan kaynak devletin vergilendirme yetkisi tamamen ortadan kaldırılmış olmaktadır. Vergi anlaşmaları bakımından konumuzla ilgili temel sorun bireysel emeklilik sisteminden elde edilen emekli maaşlarının anlaşmaların 18. maddesi çerçevesinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceği, başka bir anlatımla, elde edilen gelirin hangi devlet tarafından vergilendirileceği ile ilgilidir.

Yurt dışından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin vergilendirilmesini konu alan çalışmamızda ilk aşamada söz konusu gelirlerin hukukumuz bakımından niteliği üzerinde durulmuştur. İkinci aşamada ise Türkiye'nin imzaladığı çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları çerçevesinde yurt dışından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin vergilendirilmesi tartışma konusu yapılmıştır. Bu şekilde, Türk vergi anlaşmaları hukuku bakımından konu değerlendirilmeden önce açıklamalarımıza temel olması bakımından OECD Model Vergi Anlaşmasında emekli maaşlarının nasıl ele alındığı açıklanmıştır.

2. Bireysel Emeklilik Sisteminden Elde Edilen Gelirlerin Vergilendirilmesi

193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu (GVK) md. 75'de; "Sahibinin ticari, zirai veya mesleki faaliyeti dışında nakdi sermaye veya para ile temsil edilen değerlerden müteşekkül sermaye dolayısıyla elde ettiği kâr payı, faiz, kira ve benzeri iratlar menkul sermaye iradidir" hükmüne yer verilmiş, aynı maddenin 16. bendinde¹ bireysel emeklilik sisteminden elde edilen irat tutarları menkul sermaye iradı sayılmıştır.

¹ "16. Bireysel emeklilik sisteminden;

a) On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı Kanun kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.),

c) Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı (4632 sayılı Kanun

Bireysel emeklilik sisteminden elde edilen ve menkul sermaye iradı olarak ifade edilen irat tutarının nasıl hesaplanacağı ise GVK'nun 75. maddesine 6327 sayılı Kanunla eklenen fıkrada "... hak kazanılan Devlet katkısı ve getirileri dahil ödemeye konu toplam birikim tutarından, (varsa ertelenmiş giriş aidatı indirilmeksizin) ödenen katkı payları ve Devlet katkısının hak edilen kısmı indirilerek bulunur" hükmüyle açıklanmıştır.

Aynı Kanununun 94. maddesinde; tüzel kişiliği haiz emekli sandıkları, yardım sandıkları ile sigorta ve emeklilik şirketleri, birikimli şahıs sigortaları dolayısıyla yaptıkları ödemelerde irat tutarları üzerinden; emeklilik ve sigorta şirketleri, bireysel emeklilik sözleşmeleri dolayısıyla yaptıkları ödemelerde irat tutarları üzerinden gelir vergisi tevkifatı yapmak durumunda oldukları ifade edilmiştir.

Bu bakımdan GVK md. 75(16) hükmüne göre,

- "a) On yıldan az süreyle katkı payı ödeyerek ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %15,*
- b) On yıl süreyle katkı payı ödemiş olmakla birlikte emeklilik hakkı kazanmadan ayrılanlar ile bu süre içinde kısmen ödeme alanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %10,*
- c) Emeklilik hakkı kazananlar ile bu sistemden vefat, maluliyet veya tasfiye gibi zorunlu nedenlerle ayrılanlara yapılan ödemelerin içerdiği irat tutarı üzerinden %5"*

oranında stopaj yapılacaktır².

kapsamında bireysel emeklilik hesabına yapılan Devlet katkılarının ödemeye konu olan kısımlarına isabet eden irat tutarı dahil.)"

² Stopaj oranları 2012/3571 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı (06.09.2012 tarih, 28403 sayılı Resmi Gazete) ile 29/08/2012 tarihinden geçerli olmak üzere belirlenmiştir.

Diğer taraftan, GVK'nın "toplama yapılmayan haller" başlıklı 86. maddesinin 1-a bendinde, bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirler için yıllık beyanname verilmeyeceği, diğer gelirler için beyanname verilmesi halinde bu gelirler beyannameye dahil edilmeyeceği hükmüne bağlanmıştır. Bu bakımdan, bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirler için GVK md. 75(16)'da belirtilen oranlardaki stopaj nihai vergilendirme olacaktır.

3. Yurt Dışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Vergilendirilmesi

Emeklilik ve sigorta şirketlerinin, bireysel emeklilik sözleşmeleri dolayısıyla yaptıkları ödemelerde GVK md. 75(16) hükmüne göre tevkifat yapmakla yükümlü oldukları; bu şekilde tevkifata tabi tutulmuş bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin aynı kanununun 86(1)(b) hükmüne göre yıllık gelir vergisi beyannamesine dahil edilmeyeceği önceki başlıklarda ifade edilmişti.

Buna karşılık, GVK md. 86(1)(d) hükmüne göre tevkifata ve istisna uygulamasına konu olmayan ve yıllık tutarı 1.390 lirayı³ aşan menkul ve gayrimenkul sermaye iratları için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmesi gerekmektedir. Bu bakımdan, yurtdışından elde edilen ve Türkiye'de herhangi bir şekilde tevkifata tabi tutulmamış yıllık tutarı 1.390 lirayı aşan bireysel emeklilik sistemi gelirleri için yıllık gelir vergisi beyannamesi verilmesi gerekli olmaktadır. Yurtdışından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin GVK md. 79 gereği elde edilme tarihindeki kur üzerinden Türk Lirasına çevrilmesi gerekir. Türkiye'nin bireysel emeklilik gelirlerinin elde edildiği devlet ile çifte vergilendirmeyi önleme anlaşması imzalamış olması halinde bu anlaşma hükümlerinin de dikkate alınması gerekir.

³ 284 Seri No'lu Gelir Vergisi Genel Tebliği ile 2013 takvim yılında elde edilmiş gelirler için belirlenmiş tutardır.

4. Yurt Dışından Elde Edilen Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Çifte Vergilendirmeyi Önleme Anlaşmaları Karşısındaki Durumu

Bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları karşısındaki durumunun değerlendirilmesinde, söz konusu gelirlerin anlaşmaların "emekli maaşları" başlıklı 18. madde çerçevesinde vergilendirilip vergilendirilmeyeceği tartışma konusu yapılmaktadır. Bu çerçevede, bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin Türkiye'nin taraf olduğu çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmaları çerçevesinde değerlendirilmesinden önce, genel olarak vergi anlaşmaları hukukunda emekli maaşları ve bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin değerlendirilmesi yararlı olabilecektir.

4.1. Vergi Anlaşmaları Hukukunda Emekli Maaşları

4.1.1. Genel Olarak

Bir hizmet erbabına geçmiş çalışmaları karşılığında ödenen emekli maaşları ve diğer benzeri ödemeler Model Vergi Anlaşmalarının 18. maddesi tarafından kavranmaktadır. OECD Model Vergi Anlaşmasının 18. maddesine göre, "19'uncu maddenin 2'inci fıkrası hükümleri saklı kalmak üzere bir Akit Devlet mukimine geçmiş çalışmaları karşılığında ödenen emekli maaşları ve diğer benzeri ödemeler ile düzenli ödemeler, yalnızca bu Devlette vergilendirilecektir." Böylece, OECD Model Vergi Anlaşmasının 18. maddesi emekli maaşlarının vergilendirilmesi yetkisini münhasıran ikamet ülkesine bırakmaktadır. Bu bakımdan, emeklilik fonuna ya da sistemine ev sahipliği yapan devlet ile geçmişte hizmetin sunulduğu devletin elde edilen emekli maaşları üzerinde vergilendirme yetkisi bulunmamaktadır. Ancak bu kural OECD Model Vergi Anlaşmasının 19(2) hükmü saklı kalmak üzere geçerlidir. OECD Model Vergi Anlaşmasının 19(2) maddesine göre, emekli bir kamu görevlisinin elde ettiği emekli maaşı yalnızca kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir. Ancak bu kuralın istisnası olarak, emekli kamu görevlisinin diğer devletin mukimi ve vatandaşı olması halinde

elde edilen emeklilik geliri yalnızca ikamet devleti tarafından vergilendirilebilir (Grocottné Timár, 2010)⁴.

OECD Model Vergi Anlaşmasından farklı olarak Birleşmiş Milletler Model Vergi Anlaşmasında (BM Model Vergi Anlaşması) emekli maaşlarının vergilendirilmesi ile ilgili olarak 18A ve 18B olmak üzere birbirinin alternatifini olan iki madde bulunmaktadır. BM Modelinin 18A maddesinde OECD Model Vergi Anlaşmasında olduğu gibi emekli maaşları ve benzeri ödemelerin vergilendirilmesine ikamet devletine vergilendirme yetkisi münhasıran verilmiştir. BM Model Anlaşmasının 18A maddesinin OECD Model Vergi Anlaşmasından farklılaşan özelliği bir Akit Devlet veya onun bir politik alt bölümü tarafından sosyal güvenlik sistemi çerçevesinde yapılan ödemeler konusunda vergilendirme yetkisinin münhasıran kaynak devlete verilmesidir. BM Model Anlaşmasının 18B maddesi ise OECD Model Vergi Anlaşmasının 18. maddesinden oldukça farklı şekilde düzenlenmiştir. Madde ile bir devletin sosyal güvenlik sisteminin dışında bulunan emeklilik fonlarından elde edilen emekli maaşları için vergilendirme yetkisi ikamet ve kaynak devletlerinin ikisine birden verilmiştir. Ancak emekli maaşının devletin sosyal güvenlik sisteminden elde edilmesi durumunda vergilendirme yetkisi münhasıran kaynak devlete bırakılmıştır.

Çalışmamıza bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin vergi anlaşmaları hukuku bakımından değerlendirilmesinde OECD Model Vergi Anlaşması

⁴ OECD Model Vergi Anlaşmasının 19(2) maddesi aşağıdaki gibidir:

“...
2.

a. 1. fıkranın hükümleriyle bağlı olmaksızın, bir Akit Devlete, politik alt bölümüne veya mahalli idaresine bir gerçek kişi tarafından verilen hizmetler karşılığında, bu Devlet, at bölüm veya idare tarafından veya bunlarca oluşturulan fonlardan ödenen emekli maaşları, yalnızca bu devlette vergilendirilecektir.

b. Bununla beraber, gerçek kişinin diğer Akit Devletin bir mukimi ve vatandaşı olması halinde, söz konusu emekli maaşları yalnızca bu devlette verilecektir.

...”

temel alınmıştır. Bu tercihe bağlı olarak Türkiye'nin taraf olduğu vergi anlaşmaları bakımından konunun tartışılması ağırlıklı olarak OECD Model Vergi Anlaşması (bundan sonra Model Vergi Anlaşması) ile karşılaştırmasına dayandırılmıştır.

4.1.2. Kapsam

Model vergi anlaşmasının 18. maddesi "*bir Akit Devlet mukimine*" ödenen emekli maaşlarını kapsamaktadır. Sadece gerçek kişilerin emekli maaşı elde ettiği dikkate alındığında 18. maddedeki "*bir Akit Devlet mukimi*" terimi ile bir gerçek kişi mukim ifade edildiği anlaşılmaktadır (Vogel, 1997: 1006).

OECD Model Vergi Anlaşmasının 18. maddesinin konusu "*bir Akit Devlet mukimine geçmiş çalışmaları karşılığında ödenen emekli maaşları ve diğer benzeri ödemeler*"dir. Model Anlaşmada ve şerhinde "*emekli maaşı*" teriminin tanımı yapılmamıştır⁵. Bu bakımdan, bir ödemenin emekli maaşı olarak değerlendirilip değerlendirilemeyeceği konusunda Model Vergi Anlaşmasının 3(2) maddesinde yer alan yorum kuralından hareket edilmesi gerekir. Model Vergi Anlaşmasının 3(2) maddesine göre, anlaşmada tanımlanmamış herhangi bir terim, anlaşma aksini öngörmedikçe, anlaşmanın uygulanacağı vergiler bakımından, o tarihte anlaşmayı uygulayacak devletin mevzuatında öngörülen anlamı taşıyacak ve bu Devletin yürürlükteki vergi mevzuatında yer alan bir anlam, bu Devletin diğer mevzuatında bu terime verilen anlama göre üstünlük taşıyacaktır. Başka bir anlatımla, anlaşma uygulamasında, emekli maaşını ödeyen devletin iç hukukundaki "*emekli maaşı*" terimi geçerli olacaktır (Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 15.2; Lang, 2013: 176).

⁵ IBFD "*emekli maaşı*" terimini, bağımlı ya da bağımsız çalışma ile bağlantılı olarak kişinin emekliliğinde, sakatlanmasında ya da ölümünde mali güvence oluşturan düzenleme olarak tanımlanmıştır (Rogers-Glabush, 2009: 316).

OECD Model Vergi Anlaşmasının şerhine göre, “emekli maaşı” terimi emekliye düzenli ve sürekli ödenen meblağları kapsamaktadır. “Diğer benzeri ödemeler” ifadesi ile 18. madde düzenli ve sürekli olmayan gelirleri kapsamaktadır. Bu bakımdan, kişiye işi bırakmasından sonra düzenli ve sürekli ödemeler yerine toplu olarak yapılan ödemeler de bu çerçevede değerlendirilmelidir (Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 5).

Ancak uygulamada, hizmet erbabına yapılabilen farklı nitelikteki ödemelerden hangisi ya da hangilerinin 18. madde çerçevesinde “emekli maaşı” olarak nitelendirilebileceği her zaman çok açık olmamaktadır (Linse, 2010). Buna göre, elde edilen gelirin 18. madde çerçevesinde değerlendirilebilmesi için öncelikle, geçmişte sunulan hizmetler ile bağlantısının olması gerekir. Bu bakımdan geçmiş çalışmalarla bağlantısı olmayan gelirlerin 18. madde çerçevesinde değerlendirilmesi mümkün değildir⁶. Hatta söz konusu düzenli ödeme kişinin yaşı ya da engel durumuna bağlı olarak ödenmesi halinde dahi, eğer geçmiş çalışma ile bağlantısı kurulamıyorsa 18. madde kapsamında değil, anlaşmanın bağlama kurallarının hiçbiri ile ilişkilendirilemeyen gelirlerin değerlendirildiği “diğer gelirler” başlıklı 21. madde kapsamında vergilendirilmesi gündeme gelebilir. Bununla birlikte, “emekli maaşları ve diğer benzeri ödemeler”, sadece kişinin emekli olmasından sonra geçimini sağlamak üzere ödenen meblağları kapsamamakta, kişinin geçmiş çalışmaları esnasında gerçekleşmiş ve hizmet erbabının sakatlanmasına neden olan iş kazaları nedeniyle ödenen tazminatları da kapsamaktadır. Bunun dışında, hizmet erbabının bakmakla yükümlü olduğu kimselere ödenen dul ve yetim aylıkları da 18. madde

⁶ Bunun dışında, emekli maaşının kaynağı da elde edilen gelirin 18. madde çerçevesinde değerlendirilip değerlendirilemeyeceğinde önemli olmaktadır. Buna göre, emeklilik sistemlerinden elde edilen gelirler genellikle 18. madde kapsamına girmektedir. Bunun dışında, çalışmaya son verilmiş olmasının elde edilen gelirle ilişkisi, hizmet erbabının gelir elde ederken çalışıp çalışmadığı, kişinin normal emeklilik yaşında olup olmadığı veya karşılaştırılabilir nitelikteki kişilerin pozisyonları 18. maddenin kapsamını belirleyecek diğer unsurlardır (bk. Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 6).

kapsamında değerlendirilmektedir (Vogel, 1997: 1006; Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 3). Bu bakımdan, bir ödemenin 18. madde kapsamında değerlendirilebilmesi için mutlaka emekliye yapılmış olması gerekmektedir.

OECD Model Vergi Anlaşmasının şerhine göre, hizmet erbabına çalışmaya ara verilmesi ya da çalışmanın sonlandırılması nedeniyle yapılan ödemelerin 18. madde kapsamında olup olmadığına bireysel olay temelinde ödemenin değerlendirilmesi ile karar verilmelidir (Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 4). Ancak genel olarak, hizmet erbabına geçmiş çalışmaları karşılığında geriye dönük olarak yapılan ödemelerin, kıdem tazminatlarının, hatta işverenle gelecekte rekabet etmemesi karşılığında yapılan ödemelerin niteliği konusunda 18. madde yerine "ücretler" başlıklı 15. madde ve "diğer gelirler" başlıklı 21. maddenin uygulanması düşünülebilir.

OECD Model Vergi Anlaşmasının 18. maddesi ve maddenin şerhi, maddenin konu bakımından kapsamını *geçmiş çalışmalar karşılığında ödenen emekli maaşları* ile sınırlandırmaktadır. Model Anlaşmanın İngilizce olan orijinal metninde "geçmiş çalışmalar" terimi "past employment" olarak yer almaktadır (OECD, 2012). İngilizce'de "employment" sözcüğünün *adam çalıştırma, istihdam; (bir) işte çalışma, görevli olma; ödeme karşılığı tutulmuş olma durumu* anlamlarına geldiği dikkate alındığında (Güngör, 1993: 461) 18. maddede yer alan "geçmiş çalışmalar" teriminden *geçmişte bir işverene bağlı olarak çalışmalar* anlaşılmalıdır. Bu bakımdan, geçmişte gerçekleştirilmiş serbest meslek faaliyetleri dolayısı ile elde edilen emekli maaşları 18. madde kapsamına girmemektedir (Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 7).

Model Anlaşmanın uygulamasında ortaya çıkabilecek bir diğer sorun da elde edilen gelirin 18. maddeye göre mi, yoksa 19(2) maddeye göre mi vergilendirileceği konusudur. Önceki başlıklarda da ifade edildiği gibi eğer geçmişte kamu kesiminde sunulan hizmetlerin karşılığı olarak emekli aylığı elde ediliyorsa 18. madde yerine madde 19(2) dikkate alınmalıdır.

Emekli maaşları ile ilgili ortaya çıkan bir diğer karışıklık da bireysel emeklilik sistemlerinden elde edilen gelirlerin değerlendirilmesidir. Buna göre, bireysel emeklilik sistemlerinden elde edilen gelirler, hizmet erbabının geçmişte sunmuş olduğu hizmetlerle bağlantılı olmadığından ve kişinin kendi iradesiyle genellikle de emekliliğinde ya da yaşlılığında emekli maaşlarına bir katkı amacıyla katıldığı fonlardan elde edilen gelir niteliğinde olduğundan 18. madde çerçevesinde değerlendirilmemektedir. Bireysel emeklilik sistemleri yatırım fonu ya da sigorta sistemine dayanabilir. Eğer, bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirler geçmişteki işveren tarafından yatırılan fonlar tarafından finanse ediliyorsa 18. madde çerçevesinde değerlendirilebilir. Farklı bir durumda, 21. maddenin uygulanabilirliği tartışma konusu yapılabilir.

Model Anlaşmanın 18. maddesinin kapsamı ile ilgili ortaya çıkan bir diğer sorun da hizmet erbabının emekliliğinde elde ettiği “düzenli ödemeler” (anüiteler)dir. Eğer, düzenli ödemelerin geçmiş çalışanlarla bağlantısı kurulabiliyorsa söz konusu gelir 18. madde çerçevesinde değerlendirilebilir. Bu bakımdan, işveren tarafından hizmet erbabının emekliliği döneminde emekli maaşı yanında ilave gelir elde etmesini sağlamak amacıyla yaptığı prim ödemeleri nedeniyle hak edilen düzenli ödemeler, örneğin bireysel emeklilik sistemi gelirleri, bu kapsamda değerlendirilebilir. Ancak, geçmiş çalışanlarla bağlantısı olmayan düzenli ödemeler, örneğin, hizmet erbabının emeklilik döneminde daha iyi ekonomik şartlara sahip olmak amacıyla dahil olduğu emeklilik sisteminden elde ettiği gelirler, bu kapsamda değerlendirilmemektedir (Comm. Art. 18 of OECD MC, para. 3)⁷. Ancak, OECD Model Vergi Anlaşmasından farklı olarak bazı anlaşmalarda “düzenli ödemeler” de 18. madde kapsamına alınabilir (bk. başlık 4.2).

⁷ Bu gelirler Anlaşmanın “diğer gelirler” başlıklı 21. maddesi çerçevesinde değerlendirilebilir. Ayrıca, OECD Model Vergi Anlaşmasına paralel biçimde düzenlenmiş bir çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasında bir iktisadi varlığın elden çıkartılması karşılığında elde edilen düzenli ödemeler anlaşmanın “sermaye değer artış kazançları” başlıklı 13. madde çerçevesinde değerlendirilir.

4.2. Türk Vergi Anlaşmaları Hukukunda Emekli Maaşları

Türkiye'nin taraf olduğu vergi anlaşmalarının genelinde OECD Model Vergi Anlaşmasına uygun olarak özel kesimde geçmişte sunulan hizmetler dolayısı ile elde edilen emekli maaşları 18. maddede yer almaktadır⁸. Anlaşmaların genelinde emekli maaşlarının vergilendirilmesi ile ilgili maddenin OECD Model Vergi Anlaşmasına uygun olarak düzenlendiği söylenebilir (Yaltı Soydan, 1995: 248-249; bk. tablo 1). Özellikle, Arnavutluk (1994), Azerbaycan (1994), Bangladeş (2005), Bosna-Hersek (2005), Finlandiya (2009), Hırvatistan (1997), Japonya (1993), Kazakistan (1995), Makedonya (1995), Moğolistan (1995), Özbekistan (1996), Pakistan (1985), Rusya (1997), Sırbistan-Karadağ (2005), Suudi Arabistan (2007), Türkmenistan (1995) ve Ürdün (1985) Anlaşmalarının emekli maaşları başlıklı maddesi OECD Model Vergi Anlaşması ile birebir uyumludur. Buna karşılık bazı anlaşmalarda (Beyaz Rusya (1996), Brezilya (2010), Bulgaristan (1994), Çin Halk Cumhuriyeti (1995), Etiyopya (2005), Filipinler (2010), İsrail (1996), Lübnan (2004), Lüksemburg (2003), Malta (2011), Ukrayna (1996) ve Yeni Zelanda (2010) Anlaşmaları) BM Model Vergi Anlaşmasına paralel olarak (madde 18A(2) ve 18B(3)), sosyal güvenlik sisteminden elde edilen emekli maaşlarının yalnızca kaynak devletinde vergilendirilebileceği ifade edilmiştir. Bununla birlikte, Belçika (1987), Gürcistan (2007), Hollanda (1986), ve Moldova (1998) Anlaşmalarında sosyal güvenlik sisteminden elde edilen emekli maaşlarının kaynak devleti tarafından da vergilendirilebileceği ifade edilmiştir. Böylece, bu anlaşmalara göre sosyal güvenlik sisteminden elde edilen emekli maaşlarını kaynak ve ikamet devletler birlikte vergilendirebilecekler, ikamet devleti Anlaşmanın 23. maddesine göre istisna ya da mahsup yöntemine göre çifte vergilendirmeyi ortadan kaldıracaktır.

⁸ Bunun istisnası olarak Azerbaycan (1994), Kuveyt (1997), Özbekistan (1996) ve Rusya (1997) Anlaşmalarında özel kesimde geçmişte sunulmuş hizmetlerle ilgili olarak elde edilen emekli maaşları 19. maddede yer almıştır.

Türkiye'nin taraf olduğu vergi anlaşmalarının "emekli maaşları" başlıklı maddelerinin OECD Model Vergi Anlaşmasından farklılaştığı bir diğer konu da "uğranulan şahsi zararları tazmin etmek üzere, bir Akit Devlet veya politik alt bölümü tarafından ödenen emekli maaşları ve sağlanan ömür boyu gelirler ile yapılan diğer devamlı veya arazi ödemeler" in kaynak devleti tarafından vergilendirilebileceğine ilişkin hükümdür. Örneğin BAE (1993), Bulgaristan (1994), Fransa (1987), Güney Afrika Cumhuriyeti (2005), Hindistan (1995), İran (2002), Kuveyt (1997), Malezya (1994), Polonya (1993), Singapur (1999), Sudan (2001), Tayland (2002), Tunus (1986) Anlaşmalarında bu türdeki gelirler sadece kaynak devletinde vergilendirilebilir⁹.

Türkiye'nin taraf olduğu vergi anlaşmalarının 57'sinde OECD Model Vergi Anlaşmalarından farklı olarak 18. madde kapsamına "düzenli ödemeler" (annuities) de dahil edilmiştir (bk. tablo 1). Bu anlaşmalarda düzenli ödemeler "para veya parayla ölçülebilir bir menfaat karşılığında¹⁰ tam ve yeterli ödemede bulunma yükümlülüğüne bağlı olarak, ömür boyu veya belirli ya da belirlenebilir bir süre, belirli zamanlarda, düzenli olarak ödenecek belirli bir meblağ" olarak tanımlanmıştır. Taraf olunan bazı anlaşmalarda ise düzenli ödeme terimi yerine "ömür boyu gelir" (life annuity) terimi yer almıştır. Yukarıdaki tanıma ve IBFD'nin uluslararası vergi terimleri sözlüğündeki tanımına¹¹ göre, kişinin genellikle emekli olması ile birlikte elde etmeye başladığı ve ömrü boyunca elde ettiği düzenli ödemelerin ya da ömür boyu gelirlerin geçmiş çalışmalar ile bir ilişkisi bulunmamaktadır. Bu bakımdan, kişinin genellikle aktif olarak çalıştığı ve gelir elde ettiği dö-

⁹ Endonezya (1997) Anlaşmasında bir akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar hem kaynak hem de ikamet devletinde vergilendirilebilir.

¹⁰ ABD Anlaşmasında ABD Model Vergi Anlaşmasına uygun olarak parantez içinde "ifa edilen hizmetlerin dışında" ifadesi de yer almıştır.

¹¹ IBFD'nin uluslararası vergi sözlüğünde ise düzenli ödeme terimi "toplu ödenen para ya da yatırılan primler karşılığında, genellikle ömür boyu olan belirli bir süre ve genellikle emeklilikten itibaren elde edilen sistemli ödemeler" olarak tanımlanmıştır (bk. Rogers-Glabush, 2009: 19).

nemde ödediği primler karşılığında elde ettiği¹² ve geçmiş çalışmalar ile ilişkisi olmayan bireysel emeklilik sistemi gelirleri düzenli ödemeler ya da ömür boyu gelirler kapsamında değerlendirilebilir¹³¹⁴. Dolayısıyla, 18. maddesi düzenli ödemeleri kavrayan Türkiye'nin imzaladığı anlaşmalar bakımından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirleri 18. madde kapsamında değerlendirilebilir. Bunun sonucu ise, vergi anlaşmalarımızın çoğu itibarıyla, elde edilen gelirin ikamet devleti tarafından vergilendirilmesidir. Bununla birlikte, Türkiye'nin imzaladığı bazı anlaşmalarda kaynak devletin de 18. madde çerçevesinde, OECD Model Vergi Anlaşmasından farklı olarak, vergilendirme yetkisine sahip olduğu gözden kaçırılmamalıdır.

Buna karşılık, Türkiye'nin taraf olduğu vergi anlaşmalarının 24'ünde düzenli ödemeler 18. madde kapsamı dışında tutulmuştur (*bk.* tablo 1). Bu anlaşmalar bakımından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin geçmiş çalışmalarla ilişkisi kurulamadığı için 18. madde çerçevesinde değerlendirilmesi mümkün görülmemektedir. Bu gelirler için "*diğer gelirler*" başlıklı 21. maddenin uygulanması düşünülebilir (*bk.* tablo 2). Bu maddeye göre elde edilen gelirler yalnızca ikamet devlette vergilendirile-

¹² Bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin düzenli ödemelerin kavrandığı 18. madde çerçevesinde değerlendirilebilmesi için primlerin mutlaka hizmet erbabı tarafından ödenmesi şart değildir.

¹³ Düzenli ödemelerle ilgili başka bir konu ise eğer elde edilen düzenli gelir bir taşınmasın elden çıkartılması karşılığında elde ediliyorsa 13. maddenin kapsamına girip girmeyeceğidir. Düzenli ödeme teriminin tanımı bir taşınmasın elden çıkartılması karşılığında elde edilen düzenli ödemeleri dışlamamaktadır. Bu aşamada özel-hüküm genel hüküm ilişkisi bakımından 18. maddenin 13. maddeye göre özel bir hüküm olmasından hareketle bu tür düzenli ödemeler için 18 maddenin uygulanması düşünülebilir.

¹⁴ Bireysel emeklilik sisteminden elde edilen gelirlerin özelliği de söz konusu gelirin "düzenli ödeme" olarak değerlendirilmesi konusunda dikkate alınmalıdır. Bu bakımdan, bireysel emeklilik sisteminden hak sahibinin tercihine göre aldığı toplu paraların bu kapsamda değerlendirilemeyeceği ve 18 madde kapsamında işleme konu olamayacağı söylenebilir.

bilir. Bu bakımdan, genel bir ifadeyle, bireysel emeklilik gelirlerinin 18. ya da 21. madde kapsamında değerlendirilmesi vergilendirme yetkisini kullanacak devlet bakımından belirgin bir fark yaratmayacaktır. Her iki durumda da genel olarak elde edilen gelir ikamet devleti tarafından vergilendirilecektir (*bk.* tablo 2).

5. Sonuç

Yurt dışından elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin yıllık 1.390 lirayı aşması durumunda yıllık gelir vergisi beyannamesi ile beyan edilmeleri gerekmektedir. Bununla birlikte, bireysel emeklilik gelirin elde edildiği devlet ile imzalanmış çifte vergilendirmeyi önleme anlaşmasının hükümleri de dikkate alınmalıdır. Bireysel emeklilik gelirlerinin vergilendirilmesi ile ilgili hükümler anlaşmaların 18. ve 21. maddeleridir. Eğer bireysel emeklilik gelirin elde edildiği devlet ile imzalanmış anlaşmanın 18. maddesi düzenli ödemeleri de kapsıyorsa 18. madde; eğer 18. madde OECD Model Vergi Anlaşmasına uygun olarak düzenli ödemeleri kapsamıyorsa “*diğer gelirler*” başlıklı 21. madde hükümleri uygulanabilir. Pratikte, elde edilen bireysel emeklilik sistemi gelirlerinin 18. ya da 21. madde çerçevesinde değerlendirilmesi vergilendirme yetkisinin kullanımında genel olarak bir fark yaratmayacak, elde edilen bireysel emeklilik sistemi geliri sadece Türkiye tarafından vergilendirilecektir. Ancak bazı Anlaşmalarımızın (Almanya (2011), Danimarka (1991), Finlandiya (2009), İsveç (1988), Japonya (1993), Kanada (2009)) 18. maddelerinin gereği olarak bireysel emeklilik sistemi gelirleri gelirin elde edildiği yabancı ülkede de vergiye tabi tutulabilecek, Türkiye ilgili anlaşmanın “çifte vergilendirmenin önlenmesi” başlıklı maddesi gereği yurt dışında ödenen vergiyi mahsup (İsveç Anlaşmasında (1988) Türkiye bakımından mahsup yöntemi) edecektir (*bk.* tablo 2).

Tablo 1. Türk Vergi Anlaşmaları Hukukunda Emekli Maaşlarının Vergilendirilmesi (Özet Tablo)

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
ABD (1996)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen gelirler için özel hüküm, kaynak devleti, ABD vatandaşları için özel hüküm; düzenli ödeme terimi tanımı	18(1)-18(3)
Almanya (2011)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; kaynak devlete şartlı ve sınırlı yetki: ödenen meblağ yıllık 10.000 Euro'yu aşarsa aşan tutar en çok %10 oranında kaynak devlette vergilendirilebilir; düzenli ödeme terimi tanımı	18(1)-18(3)
Arnavutluk (1994)	≈ OECD MA	18
Avusturya (2010)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı; toplu ödemelerde kaynak devleti de vergilendirebilir (emeklilik sisteminden 60 yaşından yaşlılara yapılanlar hariç); nafaka ve benzeri bakım ödemeleri dahil: kaynak devleti	18(1)-18(4)
Avusturya (2008)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşlara vurgu; <i>düzenli ödemeler dahil</i> , düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Azerbaycan (1994)	≈ OECD MA	19
BAE (1993)	≈ OECD MA; tazminatlar için özel hüküm: bir Akit Devlet tarafından yapılan ödemeleri <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Bahreyn (2005)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Bangladeş (1999)	≈ OECD MA	18

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Belçika (1987)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşlar için kaynak devleti vergilendirme yetkisi kullanılabilir (diğer devletin mukimi ve vatandaşları için hariç); düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(3)
Beyaz Rusya (1996)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Bosna-Hersek (2005)	≈ OECD MA	18
Brezilya (2010)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> , sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir (<u>yalnızca</u> vatandaşlarını); düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(3)
Bulgaristan (1994)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları ve tazminatları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Cezayir (1994)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i>	18
Çek Cumhuriyeti (1999)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Çin Halk Cumhuriyeti (1995)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen emekli maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Danimarka (1991)	Kaynak devleti vergilendirme yapabilir, sınırlı vergilendirme yetkisi (%50 indirim); <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşlar kaynak devletinde istisna tutulacak; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Endonezya (1997)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> , bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(3)

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Estonya (2003)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Etiyopya (2005)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Fas (2004)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen emekli maaşları ve benzeri ödemeler <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Filipinler (2010)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
Finlandiya (2009)	≈ OECD MA	18(1)
Fransa (1987)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Güney Afrika Cumhuriyeti (2005)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Güney Kore (1983)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i>	18
Gürcistan (2007)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları kaynak devleti vergilendirebilir; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(3)
Hindistan (1995)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; tazminatlar için özel hüküm: bir Akit Devlet tarafından yapılan ödemeleri <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir; emekli maaşı terimi tanımı; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(4)
Hırvatistan (1997)	≈ OECD MA	18

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Hollanda (1986)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; arızı ödemeler kaynak devlette vergilendirilebilir (ikamet devletin vatandaşları için hariç); sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları kaynak devleti vergilendirebilir (ikamet devletin vatandaşları hariç); düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(4)
İngiltere (1986)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen emekli maaşları vurgulanmış; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
İran (2002)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
İrlanda (2008)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
İspanya (2002)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
İsrail (1996)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir	18(1)-18(2)
İsveç (1988)	Kaynak devlette vergilendirme; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; kişi ikamet devletin vatandaşı ise <u>yalnızca</u> ikamet devleti vergilendirilir; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
İsviçre (2010)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
İtalya (1990)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Japonya (1993)	≈ OECD MA	18
KKTC (1987)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen gelirlere vurgu; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Kanada (2009)	Kaynak devleti de vergilendirebilir, kamu hizmetine ilişkin emekli maaşları dahil; kaynak devletine sınırlı vergilendirme yetkisi; <i>düzenli ödemeler dahil</i> , düzenli ödeme tanımı, düzenli ödemeler için kaynak devletine sınırlı vergilendirme yetkisi (toplu ödemelerde sınırlama yok); savaş maluliyeti ödemeleri için özel düzenleme; nafaka için özel hüküm: vergilendirilmesi şartıyla ikamet devleti	18(1)-18(5)
Katar (2001)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i>	18(1)-18(2)
Kazakistan (1995)	≈ OECD MA	18
Kırgızistan (1999)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Kuveyt (1997)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	19(1)-19(2)
Letonya (1999)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Litvanya (1998)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Lübnan (2004)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir (ikamet devletin vatandaşları hariç)	18(1)-18(2)
Lüksemburg (2003)	≈ OECD MA; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Macaristan (1993)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i>	18
Makedonya (1995)	≈ OECD MA	18

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Malezya (1994)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; tazminatlar için özel hüküm: bir Akit Devlet tarafından yapılan ödemeleri <u>yalnızca</u> kaynak devleti vergilendirebilir; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(3)
Malta (2011)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Mısır (1993)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)
Moğolistan (1995)	≈ OECD MA	18
Moldova (1998)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Norveç (2010)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı; nafakalar için özel hüküm: nafaka ödeyiciye indirim izni verilmediği sürece yalnızca kaynak devletin vergilendirme yapılı (amaç ekonomik çifte vergilendirme)	18(1)-18(2)
Özbekistan (1996)	≈ OECD MA	19
Pakistan (1985)	≈ OECD MA	18
Polonya (1993)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Portekiz (2005)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i>	18
Romanya (1986)	≈ OECD MA; <i>ömür boyu gelirler dahil</i>	18

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Rusya (1997)	≈ OECD MA	19
Sırbistan-Karadağ (2005)	≈ OECD MA	18(1)-18(2)
Singapur (1999)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Slovakya (1997)	≈ OECD MA; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir; madde metninde düzenli ödemelerin de kapsam dahilinde olduğu belirtilmemesine karşılık düzenli ödeme terimi açıklanmıştır	18(1)-18(3)
Slovenya (2001)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i>	18
Sudan (2001)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18
Suriye (2004)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; özel hüküm: 2. 1 inci fıkradaki hiçbir husus, bir Akit Devletin emekli maaşlarını vergiden istisna tutmasıyla ilgili mevzuat hükümlerini etkilemeyecektir.	18
Suudi Arabistan (2007)	≈ OECD MA	18
Tacikistan (1996)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i>	18
Tayland (2002)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Tunus (1986)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen tazminatlar <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)

Anlaşma	Bağlama Kuralı (İkamet Devleti)	Madde
Türkmenistan (1995)	≈ OECD MA	
Ukrayna (1996)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir	18(1)-18(3)
Umman (2006)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i>	18
Ürdün (1985)	≈ OECD MA	18
Yemen (2005)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; bir Akit Devlet tarafından ödenen emekli maaşları ile şahsi kaza sigortası ödemeleri <u>yalnızca</u> kaynak devlette vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Yeni Zelanda (2010)	≈ OECD MA, kamu hizmetine ilişkin emekli maaşları dahil; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; sosyal güvenlik sisteminden elde edilen maaşları <u>yalnızca</u> kaynak devleti tarafından vergilendirilebilir	18(1)-18(2)
Yunanistan(2003)	≈ OECD MA; <i>düzenli ödemeler dahil</i> ; düzenli ödeme tanımı	18(1)-18(2)

Tablo 2. Türk Vergi Anlaşmaları Hukukunda Bireysel Emeklilik Sistemi Gelirlerinin Vergilendirilmesi (Özet Tablo)

Anlaşma	Uygulanabilir Madde	Vergilendirme Yetkisi		Çifte Vergilendirmenin Ortadan Kaldırılması
		İkamet Devleti	Kaynak Devleti	
ABD (1996)	18	+		
Almanya (2011)	18	+	+	Mahsup (md. 23)
Arnavutluk (1994)	21	+		
Avusturalya (2010)	18	+		
Avusturya (2008)	18	+		
Azerbaycan (1994)	21	+		
BAE (1993)	21	+		
Bahreyn (2005)	18	+		
Bangladeş (1999)	22	+		
Belçika (1987)	18	+		
Beyaz Rusya (1996)	22	+		
Bosna-Hersek (2005)	22	+		
Brezilya (2010)	18	+		
Bulgaristan (1994)	21	+		
Cezayir (1994)	18	+		
Çek Cumhuriyeti (1999)	18	+		
Çin Halk Cumhuriyeti (1995)	22	+		
Danimarka (1991)	18	+	+	Mahsup (md. 22)
Endonezya (1997)	18	+		
Estonya (2003)	18	+		
Etiyopya (2005)	18	+		
Fas (2004)	18	+		
Filipinler (2010)	18	+		
Finlandiya (2009)	21	+	+	Mahsup (md. 22)
Fransa (1987)	18	+		
Güney Afrika Cumhuriyeti (2005)	18	+		
Güney Kore (1983)	18	+		
Gürcistan (2007)	18	+		

Anlaşma	Uygulanabilir Madde	Vergilendirme Yetkisi		Çifte Vergilendirmenin Ortadan Kaldırılması
		İkamet Devleti	Kaynak Devleti	
Hindistan (1995)	18	+		
Hırvatistan (1997)	21	+		
Hollanda (1986)	18	+		
İngiltere (1986)	18	+		
İran (2002)	18	+		
İrlanda (2008)	18	+		
İspanya (2002)	18	+		
İsrail (1996)	18	+		
İsveç (1988)	18	+	+	TR: İstisna / SE: Mahsup (md. 22)
İsviçre (2010)	18	+		
İtalya (1990)	18	+		
Japonya (1993)	21	+	+	Mahsup (md. 22)
KKTC (1987)	18	+		
Kanada (2009)	18	+	+	Mahsup (md. 22)
Katar (2001)	18	+		
Kazakistan (1995)	21	+		
Kırgızistan (1999)	18	+		
Kuveyt (1997)	19	+		
Letonya (1999)	18	+		
Litvanya (1998)	18	+		
Lübnan (2004)	21	+		
Lüksemburg (2003)	21	+		
Macaristan (1993)	18	+		
Makedonya (1995)	21	+		
Malezya (1994)	18	+		
Malta (2011)	18	+		
Mısır (1993)	18	+		
Moğolistan (1995)	21	+		
Moldova (1998)	18	+		
Norveç (2010)	18	+		
Özbekistan (1996)	21	+		

Anlaşma	Uygulanabilir Madde	Vergilendirme Yetkisi		Çifte Vergilendirmenin Ortadan Kaldırılması
		İkamet Devleti	Kaynak Devleti	
Pakistan (1985)	21	+		
Polonya (1993)	18	+		
Portekiz (2005)	18	+		
Romanya (1986)	18	+		
Rusya (1997)	21	+		
Sırbistan-Karadağ (2005)	22	+		
Singapur (1999)	18	+		
Slovakya (1997)	21	+		
Slovenya (2001)	18	+		
Sudan (2001)	18	+		
Suriye (2004)	18	+		
Suudi Arabistan (2007)	22	+		
Tacikistan (1996)	18	+		
Tayland (2002)	18	+		
Tunus (1986)	18	+		
Türkmenistan (1995)	21	+		
Ukrayna (1996)	18	+		
Umman (2006)	18	+		
Ürdün (1985)	21	+		
Yemen (2005)	18	+		
Yeni Zelanda (2010)	18	+		
Yunanistan(2003)	18	+		

Kaynakça

- Grocottné Timár, Eszter (2010), "Pensions under Article 19 Paragraph 2 OECD MC", Ed. Daniela Hohenwarter ve Vanessa Metzler, Taxation of Employment Income in International Tax Law, Vienna: Linde, 463-484.
- Lang, Michael (2013), Introduction to the Law of Double Taxation Conventions, 2nd Edition, Vienna: Linde.
- Linse, Thomas (2010), "Pensions under Article 18 OECD MC", Ed. Daniela Hohenwarter ve Vanessa Metzler, Taxation of Employment Income in International Tax Law, Vienna: Linde, 367-392.
- OECD (2012), Model Tax Convention on Income and on Capital 2010 (updated 2010), OECD Publishing.
- Oktay, Güngör (1993), trans. "Employment." Def. 1. Longman-Metro. Print, s. 461.
- Rogers-Glabush, Julie (ed.) (2009), IBFD International Tax Glossary, 6th Edition, Amsterdam: IBFD.
- Vogel, Klaus (1997), Double Taxation Conventions, 3rd Edition, Kluwer Law International.
- Yaltı Soydan, Billur (1995), Uluslararası Vergi Anlaşmaları, İstanbul: Beta.

görevliliği yapmıştır. 2012’de SDÜ maliye bölümü bütçe ve mali planlama ana bilim dalına yardımcı doçent doktor olarak atandım.

Prof. Dr. Doğan ŞENYÜZ

1956 yılında doğdu. 1977 yılında Bursa İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi İşletme Bölümü’nden, 1990 yılında Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun oldu. Lisansüstü çalışmalarını Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde tamamladı. 1987 yılında yardımcı doçentliğe, 1995 yılında doçentliğe, 2001 yılında ise profesörlüğe yükseldi. Halen Uludağ Üniversitesi, Hukuk Fakültesi, Mali Hukuk Anabilim Dalı’nda öğretim üyesi olarak görev yapmaktadır.

Prof. Dr. Selahattin TUNCER

1920 yılında Antalya-Elmalı’da doğdu. 1941 yılında Siyasal Bilgiler Okulu (Mülkiye), Mali Şube’den mezun oldu. 1945 yılında Hesap Uzmanı Muavini, 1949’da Hesap Uzmanı oldu. 1947 yılında İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi’nde Prof. Dr. Fritz Neumark danışmanlığında tezini tamamlayarak İktisat doktoru olan yazar, 1954’te London School of Economics’de lisansüstü eğitim programına katıldı. 1964 yılında Eskişehir İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi’nde öğretim görevlisi olarak çalışmaya başlayan, aynı yıl Doçent ve 1971’de Profesör olan Selahattin Tuncer 1975 yılında öğretim üyeliği görevinden emekliye ayrıldı.

Yrd. Doç. Dr. İrfan TÜRKOĞLU

1994 yılında Selçuk Üniversitesi İİBF Kamu Yönetimi bölümünden, 2002 yılında ise, Selçuk Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nden mezun olmuş, 1999 yılında Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi Maliye Ekonomi Anabilim Dalında asistan olarak göreve başlamıştır. 2000 yılında DÜ SBE’nde “Kamu Gelirleri ve Vergi Cezaları” adlı teziyle yüksek lisansını tamamlamış, 2007 yılında Hacettepe Üniversitesi SBE Maliye Anabilim Dalında “Yerel Yönetimlerde Mali Reform Arayışları: Türkiye’de Belediyelerde Mali Özerklik ve Belediye Başkanlarının Mali Özerklik Algılaması” adlı teziyle doktor ünvanını almıştır. Halen Dicle Üniversitesi Hukuk Fakültesi’nde

Kamu Hukuku Bölümü Mali Hukuk Anabilim Dalı Başkanı ve İİBF Maliye Bölüm Başkanı olarak görev yapmaktadır.